

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

מעמד הר עיבל

לפרשת כי תבוא (על פי שיעורים של הרב אמנון בזק והרב מאיר שפיגלמן)

1. דברים כ"ז:
 בְּרֹזַל וַיַּעַל עָלָיו עֲלוֹת לֵה' וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים. וַיִּכְתֹּב שָׁם עַל
 הָאֲבָנִים אֶת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל.

וְכָל יִשְׂרָאֵל וּזְקֵנָיו וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטֵי עַמִּים מִזֶּה וּמִזֶּה
 לָאוּרֹן נֶגֶד הַכְּהֹנִים הַלְוִיִּם נִשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' כַּגֵּר כְּאֶזְרָח
 חֻצִּי אֶל מוֹל הַר גְּרִזִּים וְהַחֻצִּי אֶל מוֹל הַר עֵיבָל כְּאֲשֶׁר
 צִוָּה מֹשֶׁה עֲבָד ה' לְבָרֵךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁינָה. וְאַחֲרֵי
 כֵן קָרָא אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה כְּכֹל הַכְּתוּב
 בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה. לֹא הָיָה דְבָר מִכָּל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא
 קָרָא וְהוֹשֵׁעַ נֶגֶד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַנְּשִׂים וְהַטָּף וְהַגֵּר
 הַהֹלֵךְ בְּקִרְבָּם

6. דברים כ"ח יב-יג:

"וְאֵלֶּה יַעֲמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת הָעָם עַל הַר גְּרִזִּים בְּעֵבֶרְכֶם אֶת
 הַיַּרְדֵּן... וְאֵלֶּה יַעֲמְדוּ עַל הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבָל..."

7. ביהושע נאמר:

"וְכָל יִשְׂרָאֵל וּזְקֵנָיו וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטֵי עַמִּים מִזֶּה וּמִזֶּה
 לָאוּרֹן נֶגֶד הַכְּהֹנִים הַלְוִיִּם נִשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' כַּגֵּר כְּאֶזְרָח
 חֻצִּי אֶל מוֹל הַר גְּרִזִּים וְהַחֻצִּי אֶל מוֹל הַר עֵיבָל כְּאֲשֶׁר
 צִוָּה מֹשֶׁה עֲבָד ה' לְבָרֵךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁינָה",

8. יהושע ד', כ:

כ וְאֵת שְׁתֵּים עָשָׂר הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקַחוּ מִן-הַיַּרְדֵּן
 הַקִּים וְהוֹשֵׁעַ בְּגִלְגָל. כֹּא וַיֹּאמֶר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 אֲשֶׁר יִשְׁאַלְוּ בְּנִיכֶם מָחָר אֶת-אֲבוֹתֵם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים
 הָאֵלֶּה. כִּב וְהוֹדַעְתֶּם אֶת-בְּנִיכֶם לֵאמֹר בִּיבְשָׁה עֶבֶר
 יִשְׂרָאֵל אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה. כִּג אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 אֶת-מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנִיכֶם עַד-עֵבֶרְכֶם כְּאֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֵיכֶם
 לִים-סוּף אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ מִפְּנֵינוּ עַד-עֵבֶרְנוּ. כד לְמַעַן דַּעַת
 כָּל-עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת-יְדֹהָ כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יִרְאֶתֶם אֶת-
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל-הַיָּמִים.

9. הגמרא במסכת סוטה (לה ע"ב).

נמצאת אתה אומר שלשה מיני אבנים היו אחד שהקים
 משה בארץ מואב שנאמר (דברים א) בעבר הירדן בארץ
 מואב הואיל משה באר וגוי ולהלן הוא אומר (דברים

1. דברים כ"ז:
 (א) וַיַּעַל מֹשֶׁה וּזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָעָם לֵאמֹר שְׁמֹר אֶת כָּל
 הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אִתְּכֶם הַיּוֹם:

(ב) וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה'
 אֶ-לֵהֲיִן נִתְּן לְךָ וְהִקְמַתְ לְךָ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת וְשָׂדֶת אִתְּם
 בְּשִׂיד: (ג) וְכִתְבֶתָּ עֲלֵיהֶן אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת
 בְּעֵבֶרְךָ לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֶ-לֵהֲיִן נִתְּן לְךָ
 אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶ-לֵהֲיִ אֲבִיתִךָ לְךָ: (ד)
 וְהָיָה בְּעֵבֶרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן תִּקְיִמוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
 אֲנִי מְצַוֶּה אִתְּכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל וְשָׂדֶת אִתְּם בְּשִׂיד:

(ה) וּבְנִיתְ שָׁם מִזְבֵּחַ לֵה' אֶ-לֵהֲיִן מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תִנִּיף
 עֲלֵיהֶם בְּרֹזַל: (ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה'
 אֶ-לֵהֲיִן וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלוֹת לֵה' אֶ-לֵהֲיִן: (ז) וְזָבַחְתָּ

שְׁלָמִים וְאֶכְלַתְ שָׁם וְשִׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֶ-לֵהֲיִן:
 (ח) וְכִתְבֶתָּ עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר
 הַיַּסָּב:

2. הרשב"ם:

"וְכִתְבֶתָּ עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה – כַּשֵּׁנִשְׁבַּע עֵתָה
 בְּהַר גְּרִזִּים וְהַר עֵיבָל הִיטָה הַתּוֹרָה לִפְנֵיהֶם וְנִשְׁבַּעוּ
 שִׁיקִימוּהָ"
 3. הרמב"ן:

"תכתוב עליהם את כל דברי התורה הזאת להיות לך
 לזכרון, למען אשר תבוא אל הארץ ותכבוש אותה ותירש
 את כל העמים ההם בהיותך זוכר התורה ושומר כל
 מצותיה".

4. דברים כ"ח כו:

"אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת
 אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן"
 5. יהושע ח', ל-לה:

אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבַּח לֵה' אֶ-לֵהֲיִ יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל.
 כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֲבָד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹתוּב בְּסֵפֶר
 תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבַּח אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא הִנִּיף עֲלֵיהֶן

"ישם בסתר – כל הארורים שנים עשר כנגד שנים עשר השבטים וכולם עברות שרגילים להיות בסתר כמו שאפרש בכולם חוץ משנים שרגילים להיות פעמים בגלוי ופעמים בסתר והן ע"ז ומכה רעהו ולכן פירש בשניהם בסתר. שעל עברות שבגלוי לא באו לקלל כי בית דין יענישוהו על הגלויות כמו שכתוב בסוף כל הקללות הנסתרות לה' אלוקינו והוא יקח נקמה מן הנסתרות..." 14. במדבר ה', כא-כב:

"והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה, ואמר הכהן לאשה - יתן ה' אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך, בתת ה' את ירכך נפלת ואת בטנך צבה: ובאו המים המאררים האלה במעיד לצבות בטן ולנפל ירך, ואמרה האשה - אמן אמן".

בן וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת וגו' ואתיא באר באר ואחד שהקים יהושע בתוך הירדן שנאמר (יהושע ד) ושתים עשרה אבנים הקים יהושע בתוך הירדן ואחד שהקים בגלגל שנאמר (יהושע ד) ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו וגו'

... כמאן כר' שמעון בא וראה כמה נסים נעשו באותו היום עברו ישראל את הירדן ובאו להר גריזים ולהר עיבל יתר מששים מיל ואין כל בריה יכולה לעמוד בפניהם וכל העומד בפניהם מיד נתרז שנאמר (שמות כג) את אימתי אשלח לפניך והמותי את כל העם אשר תבא בהם וגו' ואומר (שמות טו) תפול עליהם אימתה ופחד עד יעבר עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבר עם זו קניית זו ביאה שניה אמור מעתה ראויין היו ישראל לעשות להם נס בביאה שניה כביאה ראשונה אלא שגרם החטא ואחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסדוהו בסיד וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון שנאמר (דברים כז) באר היטב והעלו עולות ושלמים ואכלו ושתו ושמו וברכו וקללו וקיפלו את האבנים ובאו ולנו בגלגל שנאמר (יהושע ד) והעברתם אותם עמכם והנחתם אותם במלון יכול בכל מלון ומלון ת"ל אשר תלינו בו הלילה וכתוב (יהושע ד) ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו

וגו'

10. ראבי"ע:

"וחז"ל אמרו כי טעם לברך, ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה, וכן הכל. ועל דרך הפשט, הברכה היא ברוך אתה בעיר והקללה הפך זה, והעד בספר יהושע (שם) כתוב: ואחרי כן קרא את כל דברי התורה הברכה והקללה ככל הכתוב בספר התורה." 11. דברים י"א, כו-כט:

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה - אשר תשמעו אל מצות ה' א-לוהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: והקללה - אם לא תשמעו אל מצות ה' א-לוהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: והיה כי יביאך ה' א-לוהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה - ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל".

12. דברים כ"ח, א-טו:

"והיה אם שמעו תשמע בקול ה' א-לוהיך לשמור לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום - ונתנך ה' א-לוהיך עליון על כל גויי הארץ: ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול ה' א-לוהיך... והיה אם לא תשמע בקול ה' א-לוהיך לשמור לעשות את כל מצותיו וחקותיו אשר אנכי מצוך היום - ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך".

13. הרשב"ם: